

והנמצאים בקירוב מקום משתטחים על ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע" וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

* אין מבשלים לראש-השנה תבשילים שטעמם חמוץ או מר⁴⁶. אין נמנעים ממאכלים חריפים, כמו 'חזרת'. ניתן להטעים תבשילים במעט חומץ או לימון, ובלבד שלא יהיה טעמם העיקרי חמוץ או מר⁴⁹. משתדלים לבשל מאכלים מתוקים ושמנים, לסימן טוב⁵⁰.

* מסתפרים⁵¹, וטובלים⁵² במקווה טהרה לכבוד החג⁵³.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראש-השנה⁵⁴. וכהוראה כללית נאמר: "בכל ראש-השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו זהירות יתרה [הידור] במצוות עשה, וזהירות בסייג של לא-תעשה, וזהירות יתרה בהנהגה טובה"⁵⁵.

משעה אחת קודם תפילת המנחה⁵⁶ עד תפילת ערבית במוצאי ראש-השנה, ישקוד כל אחד ואחד באמירת תהילים לילה ויום⁴⁷.

הנוהגים לתת צדקה בכל יום, ייתנו היום גם עבור שני ימי ראש-השנה⁵⁷.

לפנות ערב לובשים בגדים נאים וחשובים, ויודעים שהקב"ה עושה לנו נס לשפטנו במידת הרחמים⁵⁸.

אין לובשים ה'קטיל', גם לא הש"ץ והתוקע⁵⁹, אלא ביום-הכיפורים⁴⁷.

יש להשאיר 'נר נשמה' (או שלהבת גז וכדומה) כדי לאפשר העברת אש להדלקת הנרות ביום ב' דראש-השנה.

הברכות בהדלקת הנרות (אחרי ההדלקה): "להדליק נר של שבת ושל יום הזיכרון"⁶⁰, ו"שהחינו"⁴⁷. איש המדליק, לא יברך "שהחינו"⁵³.

47 ספר-המנהגים, מנהגי רי"ה.

48 שו"ע אדמוה"י סי' תקפ"ג סי"ב.

49 ע"פ המובא בפסקי תשובות שם סי' ה.

50 שו"ע אדמוה"י שם סי' ד.

51 מדינת מותר גם אחר חצות, שו"ע אדמוה"י סי' רנ"א סי' ד (אף שארז"ל היה נוהג – כל השנה – להסתפר קודם חצות דווקא, כף-החיים שם סי' ק"ט ומטה-אפרים סי' תקפ"א סי' ג. וכנראה אין מקפידין בזה, וכמדומה שגם הרבי לא הקפיד בזה).

52 מחצות היום, ליקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 865. ועיין אלף-המגן למטה-אפרים סי' תקפ"א סי' קכ"א. ליקוטי מהרי"ח ח"ב דף ז' ב.

53 לוח כולל-חב"ד.

54 ספר-המנהגים. אמנם במקור הבא, וברוב המקורות שהובאו ביאוצר מנהגי חב"ד עמי קנג"ד מדובר ברי"ה עצמו,

ובחלקם – לאחריו.

55 ספר המאמרים – קונטרסים לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע, ח"א עמ' קלב. ליקוטי-שיחות, חלק ב, עמ' 348.

56 אודות תוכן ההתבוננות שצ"ל בתפילה זו, ראה ספר המאמרים תשי"ג סי' 41.

57 הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שערי-צדקה עמ' קמ"ב.

58 לוח כולל-חב"ד, משע"ת סי' תקפ"א סי' ו, וע"ע מטה-אפרים סי' תקפ"א סי' ה.

59 כי לדעת אדמוה"י (תרי"י סי' ט"ט) עיקר הטעם שלובשים קיטל, הוא "כדי להיות דוגמת מלאכי השרת", וזה שייך רק ביום-הכיפורים – 'המלך במסיבוי ח"א עמ' קטו.

60 שם, מנהג בית רבינו, כמו בקידוש ובהפטרות – אג"ק ח"ו עמ' קכה. [ב"רכה "שהחינו" – קיבלה עליה קדושת יו"ט, ואינה יכולה להתנות בזה, מובא מעירובין מ, ב].

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרל"ד

ערב שבת-קודש
פרשת ניצבים-וילך
כ"ב באלול ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם-משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן-יודא ור' יוסף-יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב באלול ה'תשס"ו — כ"ט באלול ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ב באלול	ה' שבת פרק ו-ח.	ה' עבודת כוכבים פרק ג.	מל"ת שכ.
ש"ק	כ"ג באלול	פרק ט-יא.	פרק ד.	מל"ת שכ.
א'	כ"ד באלול	פרק יב-יד.	פרק ה.	מל"ת שכב.
ב'	כ"ה באלול	פרק טו-יז.	פרק ו.	מל"ת שכב.
ג'	כ"ו באלול	פרק יח-כ.	פרק ז.	מל"ת שכא.
ד'	כ"ז באלול	פרק כא-כג.	פרק ח.	מל"ת שכא.
ה'	כ"ח באלול	פרק כד-כו.	פרק ט.	מ"ע קנה.
ו'	כ"ט באלול	פרק כז-כט.	פרק י.	מ"ע קנה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' הזריחה							
א', כ"ב באלול	4.22	5.12	5.33	6.28	9.28	12.36	1.07	6.46.9	7.11
ש"ק, כ"ג באלול	4.23	5.12	5.34	6.29	9.28	12.35	1.06	6.45.6	7.10
א', כ"ד באלול	4.24	5.13	5.35	6.30	9.28	12.35	1.06	6.44.2	7.09
ב', כ"ה באלול	4.25	5.14	5.35	6.31	9.29	12.35	1.05	6.42.9	7.07
ג', כ"ו באלול	4.26	5.14	5.36	6.31	9.29	12.34	1.05	6.41.6	7.06
ד', כ"ז באלול	4.26	5.15	5.37	6.32	9.29	12.34	1.04	6.40.2	7.05
ה', כ"ח באלול	4.27	5.16	5.37	6.32	9.29	12.34	1.04	6.38.9	7.03
ו', כ"ט באלול	4.28	5.16	5.38	6.33	9.29	12.33	1.04	6.37.6	7.02

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו 'יסדר הכנסת שבת' מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטין (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ניצבים-וילך	6:10	7:21	6:25	7:23	6:16	7:23	6:27	7:23
ערב ר"ה	6:00	חג	6:16	חג	6:07	חג	6:18	חג
ב' דר"ה	7:10	7:10	7:12	7:12	7:12	7:12	7:12	7:12

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

לוח השבוע

יום שישי

כ"ט באלול, ערב ראש-השנה³¹

אבל בתוך שבועה מותר לו ללכת היום לבית-הכנסת לאמירת הסליחות³², וכן להתפלל עם הציבור³³.

בפיוט "מרוכים צרכי עמך", בסליחות נוסח ליטא³⁴ הנוסח הוא: "ותיטיב לנו הכתיבה והחתימה", וכך תוקן בכתב-יד באחת מהוצאות קה"ת הראשונות (מעוטף).

בפיוט "שלוש-עשרה מידות" יש כמה וכמה שינויים שתוקנו ב'סליחות' בהוצאות האחרונות (מוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו³⁵).

את הקטע "אל תבוא במשפט עמנו" אומרים חזן וקהל פסוק בפסוק. את הפסוקים "אל תבוא", "והוא ישפוט" נפוץ לאומרים ביחד

כפסוק אחד³⁶. בסליחות אומרים תחנון (=וידי) אפילו לאחר עלות-השחר, אבל לא בתפילה³⁷.

* היום אין תוקעים בשופר³⁸, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור³⁹.

* אחרי התפילה⁴⁰ אומרים 'סדר התרת נדרים'⁴¹, במניין עשרה אנשים כשרים⁴² (ולכל הפחות צריך שיהיו לפניו שלושה)⁴³.

* (כדומה ל"מעוה חטים" קודם חג-הפסח)⁴⁴. עורכים מגבית ומחלקים 'צורכי חג' לראש-השנה ולכל חגי תשרי לזקוקים לזה.

* נוהגים לכתוב פ"נ (הנשואים) — כמוכן בחגירת אבנט) עבורו ועבור בני-ביתו לבקשת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

להניחו בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ולשלחו (אם באפשרי — בו ביום) על-מנת לקראותו על הציון שלו⁴⁵.

* נוהגים להשתטח על קברי צדיקים⁴⁶,

31 כנראה שהרבי לא התענה בעריה — יוצר מנהגי חב"ד עמי מות, עיי"ש.

32 לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א ס"י תקפ"א ס"א.

33 מטה-אפרים ס"י תקפ"א ס"ב.

34 תח"י סליחות יקודש הילולים הוצאת לוי-אפשטיין, ירושלים תשכ"ה. וייתכן שאצלנו נעקק מתפילת נעילה, ששם מבקשים רק חתימה, ולא שמו לב לתקן, גם לא בהוצאה החדשה דארה"ק.

35 התיקונים בפנים בפיוט שלוש עשרה מידות הם בכמה שינויים מהנסמן בליקוט טעמים ומקורות, וכנראה הוגה שוב. ושמעתי שלאשונה נדפס פיוט י"ג מידות מתוקן בשילהי תשכ"ד בדף בודד (הוצאה קודמת של הסליחות היתה שנה לפני כן, בשילהי תשכ"ג).

36 כיו"ב, לפי מנהגי אשכנז אחרים אומרים בקטע "שמע קולנו" את הפסוקים "אמרנו האוינה" ו"יהיו לרצון" כפסוק אחד (כמדומני שהשי"ש אינו אומר את הפסוק השני בקול), וצ"ב מה הטעם לכ"ז.

37 וראה לעיל סוף הערה 16.

38 לוח כולל-חב"ד, מרמ"א תקפ"א ס"ג.

39 השלמה לשו"ע אדמו"ר ס"י תקפ"א עמ' 1364.

40 לוח כולל-חב"ד, ובסידור אדמו"ר: 'קודם חצות'.

41 בנוסח התרת נדרים, תיבת "בכולהו" (אני מתחרט) נמשך לפניו — כן אמר הרב, וידיאו עריה תשמיט (וכן הוא בסידור 'בית יעקב'. מאידך בסידור אוצר התפילות, וכן בסידור יע"ב הוצאת 'אשכול' נמשך לאחריו).

בסידורינו מנוקד: "יולא יעשה שום רושם כלל" השי' בקמץ. ואולי הוא ט"ה.

42 בסידור הלשון "יטוב שיהיה עדה שלמה", ובספר-המנהגים ובלוח כולל-חב"ד — "ובעשרה". כנראה, לא הקפיד הרבי שהמתיר יהא מי שהותר לו כבר (כפר חב"ד, גיליון 779 עמ' 138).

43 ראה אלף-המגן למטה-אפרים ס"י תקפ"א ס"ק קא. מדינא, קטן 'מופלא סמוך לאיש' אינו מצטרף למתירים, אבל מבקש התרה (ראה הלכות והליכות בר-מצווה פ"א ס"י. חנוך לנער ס"פ לג). ובאיצורי עמי לת כתב שאין נוהגים בה.

במטה-אפרים שם ס"ס"ב כתב שלא יאמרו כמה מבקשי התרה ביחד, אלא בשעת הדחק.

לענין נשים, לפי הנפסק בשו"ע (יו"ד רלד סניור'נז) הבעל נעשה שליח לשאלו על נדרי אשתו, אך אינו מצטרף להמתירים, ולכאורה יכול לומר הנוסח גם בשמה (אך לאחרים, אף לבתו, לא ניתן להתיר ע"י שליח — שם ס"י רכח סט"ו. ועי' פת"ש שם ס"ק ט לענין בקשת התרה בכתב). ולענין מודעה על עתיד — לכאורה די להן ביכל נדרי.

44 ליקוטי-שיחות ח"ד עמ' 369.

45 ראה ספר-המנהגים ס"י 95. בילוח השבועי לגי תמוז, גיליון תקע"ב הערה 12, מורטו כמה מנהגים בקשר לכתובת פ"נ.

46 רמ"א ס"י תקפ"א ס"ד, וראה מטה-אפרים שם ס"ג.

הורבי היה מעורר את השירה כדרכו בקודש¹⁸. האומר סליחות ביחיד, לא יאמר י"ג מידות¹⁴, גם לא בניגון ובטעמים¹⁹.

יום שני,

כ"ה באלול, ב' דסליחות

מהיום ואילך, עד ערב ראש-השנה ועד בכלל – אמירת הסליחות היא "באשמורת הבוקר"²⁰.

ידוע מנהגנו לברך ברכות-השחר בבית²¹, ועל-כך-פנים יש לברכן, ולפחות את ברכות התורה, קודם הסליחות²².

מכיוון שלמעשה הש"ץ מתעטף בטלית לאחר שהאיר היום, יברך עליה. ורשאי לברך אפילו על טלית שאולה²³.

כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' סיפר, שחסידים הראשונים היו לומדים ביום כ"ה באלול בפרשת בראשית עד "יום אחד"; בכ"ו באלול – עד "יום שני" וכו'; בכך התכוונו להביא תוכן של "עבודה" גם בעניינים של "בראשית ברא... (אתעוררת דלעילא)"²⁴.

יום שלישי כ"ו באלול, ג' דסליחות מדברי הרבי נשיא דורנו: "ג' דסליחות הוא יום מיוחד, ולכן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר מאמר חסידות ביום זה"²⁵.

* הוראת נשיאינו הקדושים ומנהג משנים רבות, אשר היורד לפני התיבה, ובפרט בימים הנוראים, יעבור תחילה על כל התפילות, ובפרט על כל הפיוטים, לדעת לכל הפחות פירוש המילות כפשוטו, וכמובן מאליו לדעת דיני התפילה בכלל, ודיני הש"ץ בפרט²⁶. ואף אם עשה כך לפני שנה, יעשה כן גם בכל שנה כמה ימים קודם שיורד לפני התיבה בתור ש"ץ²⁷. כמובן, על התוקע והמקריא ללמוד היטב את דיני התקיעות כהלכתן, כולל הטעויות והספקות השכיחות בהן²⁸.

יום חמישי,

כ"ח באלול, ה' דסליחות

במנחה אומרים תחנון²⁹. בקריאת-שמע שעל-המיטה, ביום חמישי בלילה אור ליום שישי, אומרים תחנון³⁰.

18 יאוצר מנהגי חב"ד שם (ספר הנינונים ח"ג, ניגון רמז).
19 היכל מנחם ח"ג עמ' רסה (ראה בעניין זה בכף החיים קלא, כג. בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ד סי' כב מסיק שלא לומר גם בניגון ובטעמים, וכן נהג בפועל – דרכי-חיים ושלום אות קצ). לעניין אמירת 'מחי ומסי', מרן דבשמיאי' ביחיד, בלוח כולל-חב"ד הביא שידלגס, כיוון שיחיד מנוע מלהתפלל בלשון ארמי כמבואר בשו"ע רבינו סי' קא ס"ה. אך יש מקום להוכיח אחרת מלשון אדמוה"ו בסידורו, שהשתייך רק מאמירת 'יקום פורקן השני ביחיד, ראה 'התקשרות' גיליון ס' עמ' 20. הערות הת' ואגיש, צפת, גיליון עמ' 39.
20 ספר-המנהגים, מנהגי ר"ה (למעשה במניין של הרבי אמרו זאת בשעה 07:00).
21 אגיק חייט עמ' עז, וראה ספר-השחיות תשי"ד עמ' 20.
22 לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע אדמוה"ו סי' מו ס"ח.
23 מטה-אפרים שם סעיף ט"ו. וזאת לכאורה אף אם אירע שהש"ץ הוא בחור, או כשאין מתפלל מיד אחרי הסליחות.
24 ליקוטי-שיחות, כרך טו, עמ' 488.
25 'התועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2254. וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעמים. וראה ליקוטי-שיחות, כרך יד, עמ' 347 ואילך, ושיי. מהנכון שבמשך המעליע של יום

קומה אחת שלימה!

בשבתות הסמוכות לחג השבועות ולראש-השנה קוראים את פרשת במדבר ופרשת ניצבים, כי הן עוסקות באחדות שהיא ההכנה הראויה ל"מים אלה" כשיש אחדות, "בהתאסף ראשי עם יחד" – אפשר לפעול את עניין המלכות, "ויהי בישורן מלך" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. לפני ראש-השנה¹, וכן לפני שבועות, קורין בפרשת התוכחה: לפני שבועות – פרשת בחוקותי, ולפני ראש-השנה – פרשת תבוא. אלא שלאחרי פרשה זו קורין פרשה נוספת: לפני שבועות – פרשת במדבר, ולפעמים גם פרשת נשא; ולפני ראש-השנה – פרשת ניצבים, ולפעמים גם פרשת וילך, בכדי להפסיק בין התוכחה ליום-טוב. והטעם זה – כיוון שהתוכחה אינה עניין של עונשים חסידיים, אלא עניין של טהרה וזיכרון הכלי, ולכן קורין אותה לפני שבועות וראש-השנה – כי, כשם שבגשמיות, לפני שמניחים בתוך כלי דבר חשוב ויקר ביותר, בהכרח להדיח את הכלי, לכולות את "קלותיה", כלשון הש"ס – כן הוא גם ברוחניות.

ב. אמנם, כל זה אינו אלא עניין של טהרה הכלי, דהיינו, טהרה מהדברים הלא טובים המונעים את הגילוי, אבל אין זה הכנה חיונית להגילוי.

וכיוון שצריכה להיות גם הכנה חיונית להגילוי – לכן קורין פרשה נוספת לאחר

1 סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדרס בלקו"ש ח"ב עמ' 392 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איות ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
2 מגילה לא, ב (ומ"ש בתוס' – עיי"ש בחדא"ג מהרש"א).
3 ראה לקו"ת בחוקותי מה, סע"א ואילך.
4 מגילה שם.

5 ראה תניא אגה"ק ס"ד.
6 ראה כתר-שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סימן קסז, וש"נ.
7 ראה גם 'תורת-מנחם – התועדות' ח"ט עמ' 154. וש"נ.
8 שלמעלה מאב הרחמן – ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס"ב, ד, שה"ש י"ד, סע"ג ואילך.

התוכחה, דהיינו שלאחרי שישנה טהרת הכלי, קורין פרשה נוספת בתורה, שהיא הכנה לקבלת הגילוי.

אלא שזהו טעם לכללות העניין שקורין פרשה נוספת (איזו שתהיה) לאחר התוכחה, אבל עדיין צריך ביאור מדוע עניין זה הוא בפרשת ניצבים ובפרשת במדבר דווקא.

וביאור העניין: אמרו חז"ל⁹ "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום", דהיינו שהשלום והאחדות הם כלי המחזיק ברכתו של הקב"ה, וכמו שאומרים בתפילה¹⁰ "ברכנו אבינו כולנו כאחד", ודווקא אז הברכה היא "באור פניך".

ולכן קורין פרשת ניצבים ופרשת במדבר דווקא – כי בפרשיות אלו מדובר על דבר עניין האחדות והשלום, שהם הכנה להגילויים הראש-השנה וחג השבועות:

בפרשת ניצבים – "אתם ניצבים היום כולכם", "ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך ועד שואב מימין"¹¹, שכולם הם "קומה אחת שלימה" (כמבואר בליקוטי-תורה¹²), שהוא עניין האחדות.

ובפרשת במדבר – הרי כל החומש נקרא בשם "חומש הפקודים"¹³, ובפרט הפרשה הראשונה שבו, שבה מדובר על-דבר עניין הפקודים. ובעניין הפקודים והמניין מודגש עניין האחדות – שכיוון שכל בני ישראל הם בשווה, מהגדול שבגדולים עד הקטן שבקטנים, שהרי בהמניין דשישים ריבוא, גם הגדול שבגדולים אינו נחשב יותר מאחד, וגם הפחות

שבפחותים אינו נחשב פחות מאחד¹⁴.

ג. והנה, כל הכנה והכשרה, אף שאינה אלא הכנה, בהכרח שתהיה מעין הגילוי, ולכן, כיוון שיש חילוק בין הגילויים הראש-השנה להגילויים דשבועות, הרי מובן שישנו חילוק גם בנוגע להכנות, הן ההכנה דטהרת הכלי והן ההכנה דאחדות.

החילוק¹⁵ בין התוכחות דפרשת בחוקותי, שקורין קודם שבועות, להתוכחה דפרשת תבוא, שקורין קודם ראש-השנה, הוא – שבהתוכחה דפרשת בחוקותי ישנו מ"ט קללות, ובפרשת תבוא, צ"ח, ב' פעמים ככה¹⁶.

ומזה מובן, שהגילויים הראש-השנה הם למעלה מהגילויים דשבועות, ולכן נדרשת גם טהרה יתירה.

העבודה והגילויים דשבועות הם בדרך "אור ישר", מלמעלה למטה, וכדאיתא בגמרא שמתן-תורה היה עניין של גירות¹⁷, ו"גר שנתגייך קטן שנוצר דמי"¹⁸. מה-שאי-כן העבודה והגילויים דתשרי עניינם תשובה, "אור חזור", מלמטה למעלה, ולכן תיבת "תשרי" היא בסדר האותיות ת, ש, ר, שהוא סדר מלמטה למעלה¹⁹.

ולכן גם ההכנה לשבועות היא העבודה דניסן, אייר והתחלת סיוון, שהיא עבודת הצדיקים, "דודי לי ואני לו", מלמעלה למטה; וההכנה לראש-השנה היא העבודה דחודש אלול, עבודת בעלי-תשובה, "אני לדודי (ואחר-כך) דודי לי"²⁰, מלמטה למעלה²¹.

(9) סוף עוקצין.
(10) ברכת "שים שלום". וראה תניא פל"ב.
(11) ריש פרשתנו.
(12) יומא סח"ב (במשנה). טוטה לו, רע"ב, מ"ב (במשנה).
(13) ראה בארוכה "תורת-מנחם – התווערויות" ח"א עמ' 273 ואילך.
(14) מכאן עד סוף הסעיף – המשך השיחה המוגהת שבעה ע"א.
(15) ראה לתק"ש ח"ט עמ' 158 ואילך. וש"נ.

לחצות הלילה¹².

"הנשמה לך" – הש"ץ מתחיל בקול רם¹⁵.

באמירת 'עננו' מסיים הש"ץ בקול רם במקומות המופסקים בשתי נקודות, דלא כמנהג העולם¹⁶.

אומרים 'קדיש תתקבל' אחר הסליחות, גם אם מתפללים שחרית מיד לאחריהן¹⁷.

באמירת סליחות בבית-המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לאחר קדיש תתקבל, מסיימים שירת "רחמנא דעני לעניי ענינא", קדיש תתקבל¹⁴.

השליח-ציבור מתעטף בטלית בלא ברכה¹³.

יש להתחיל 'אשרי' בעשרה כדי שיוכלו לומר אחרי קדיש מיד, ואם השלימו לעשרה מיד אחרי סיום אשרי, יאמר כמה פסוקים וחצי קדיש. אם היו עשרה באמירת הסליחות, אסור לצאת באופן שלא יישארו עשרה לקדיש. אך אם יצאו ונשארו אפילו שישה, יאמר הש"ץ קדיש תתקבל¹⁴.

בי"ג מידות, בין שני שמות הוי"ה ישנו "פסיק" כפי טעמי המקרא, ויש להפסיק שם מעט (גם בכל השנה). באמירת "סלח לנו... תטאנו... פשענו" שאחרי י"ג מידות, היה מכה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על החזה, כמו בוודיו (אבל בתשרי תשליב לא היכה. וביחטאנו צורנו... שבסדר העבודה, היכה – 'התקשרותו גיליון ריו עמ' 9). וכן באמירת "אבל אנתו ואבותינו טאנו"; "ואנחנו הרשענו" שבוודיו.

יש לדעת שסדר 'סליחות-חב"ד' הוצאת קה"ת ברוקלין תשי"ג הוא צילום דפוס הראשון דקה"ת ברוקלין ולא נכללו בו התיקונים דהוצאת שלאח"י.
(12) ספר-המנהגים עמ' 54 (מפני שאומרים 'במוצאי מנוחה'), וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כג. חצות באזור המרכז בארה"ק: 12.36.

(13) לוח כולל-חב"ד, וגם אם הוא בחור, מתעטף בה (ע"פ 'שערי הלכה ומנהגי ח"א עמ' רכו, מרי"ה ז"א ותנא-דברי אליהו זוטא פכ"ג. וראה באריכות ב'הערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון תתני"א עמ' 50 ואילך, ובפרט בעמ' 62). הטי"ו (סי' תקפ"א ס"ק ב, ונעתק במטה-אפרים שם סי"ד, במשני"ב ס"ק ו' ועוד) כתב ליטול טלית מחבירו בהשאלה כדי לצאת מספק ברכה (בגד יום בלילה), אבל אדמוה"י (סי' ח"י ס"ד) כתב ש'מותרים להתעטף אפילו בלילה, דהדבר ידוע שאין מתכוונים לשם מצות ציצית, אלא מפני כבוד הציבור' (וראה טעם זה בשערי אפרים שערי פתחי שערים ס"ק יא, ודן בדבריו המשני"ב סי' יד בביה"ל סי"ג ס"ד"ה שאלה כשהיא מצויצית), הרי דס"ל שא"צ לזה.
(14) כדין חזרת השי"ץ וכיו"ב, מטה-אפרים ואלף-המגן סי' תקפ"א סעיף י"ז.

(15) 'סליחות – ליקוט טעמים ומקורות' ממטה-אפרים תקפ"א ס"ה.
(16) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כח.
באג"ק ח"ב עמ' קסב (ובמקביל בליקוטי-שיחות חכ"י עמ' 412) מכריע הרבי, שרק בתפילת טל צ"ל 'ירך לרצות' (למ"ד בשבא ורי"ש פתוחה), אבל בענינו ובפנינו 'האוחז ביד' צ"ל לי בחירוי ורי"ש בשבא, כסידורי היעביץ ועבודת ישראל, ולא כדפוס בסידור 'תו"א ותהלת ה' ובסדר הסליחות, כבתפילת טל]. אך בקלטת מעשרה בטבת תשכ"ה נשמע

ברור שהרבי אומר ג"כ למ"ד בשבא ורי"ש בפתח כמו בסידור. ולפלא שבסידורי תהלת ה' ובסליחות, כולל במהדורות החדשות, דפוס כבתו"א, ובמחזור (הישן שתח"י) בפיוט הנייל למ"ד בשבא ורי"ש בקמץ!

בסי' המנהגים עמ' 55, כתוב "בסליחות אין נופלים על פניהם", וציין הרבי לזה: "ראה מגי"א בשו"ע סי' קלא ס"ק ט, בשו"ע רבנו הזקן שם". והנה בשו"ע שם סי' איתא "אין נפילת-אפים בלילה, ובלילי אשמורות נוהגים ליפול על פניהם [=למרות שעדיין ודאי לילה], שהוא קרוב ליום". ומביא המג"א הנייל מהרקנטי פי קורח שכתב "להאריך בסליחות עד נכון היום, וזו יפלו על פניהם". ומסיים המג"א "ונראה לי דאם נמשכה תפלת מנחה עד הלילה – לכולי עלמא אין נופלין, דתחילת הלילה – תגבורת הדינין, משא"כ אחרי צות הלילה". ואילו הטי"ו שם (סי' ח) נחלק ע"ז: "ונראה שאין לחוש לזה כל זמן שאין ודאי לילה אלא בין השמשות [=ספק לילה], דלא גרע מליל אשמורת שהוא קרוב ליום".

דברי השו"ע הטי"ו הובאו להלכה בשו"ע רבינו שם סי' ד [בשו"ע אדמוה"י צוין על דברי הטי"ו גם לב"י, ולא מצאתי שם. האייר דייק בדברי המג"א שגם בבין השמשות אין נופלין, והכפ"ה חיים ס"ק נא מחזיק בדעה זו ע"פ הקבלה, אבל במחצית-השקל הסתפק אם המג"א יחלוק על הטי"ו, ובשו"ע רבנו ברור שההל מודים בזה, וכן המנהג בפועל בין אנשי, דלדין ודאי לילה דסליחות גרע מספק דבין השמשות, היינו שפוסקים כטי"ו בזה ולא מטעמיה]. עכ"פ מנהגו שלא ליפול כלל בסליחות נובע מכך שאין נופלין בוודאי לילה כדברי הרקנטי שבמג"א, ובשו"ע אדמוה"י מובאים כ"ש נוהגין, אף שלמעשה נאמרות הסליחות בדורותינו אצל הרבי ובין אנשי ביום ממש. וכן מה שמרבים בסליחות ערי"ה (יחסית למנהגו בשאר הימים) ואומרים בו "ויאמר דוד אל גדי" אף שלאחר עלות השחר ודאי נחשב יו"ט (ראה שם בסי' תרי"ד), כיוון שהסליחות שייכות ללילה. ומזה יש להעיר לענין אמירת תחנון בתפילת שחרית דעשי"ש שנמשכה לאחר צות היום, ראה 'התקשרות גיליונות: תקס"ו עמ' 15, ותקס"ט עמ' 16.
(17) 'סליחות – ליקוט טעמים ומקורות'. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת ניצבים-וילך*

שבת סליחות – כ"ג באלול

שחרית: גם בשבת זו ואמרם, קודם תפילת שחרית, את כל התהילים, אף-על-פי שאין מברכין את החודש.¹

אין מברכים את החודש.

הבעש"ט אמר, שבשבת זו הקב"ה בעצמו מברך את החודש השביעי, המושבע והמשיבע ברוב טוב לבית ישראל על כל השנה, ובכוח זה ישראל מברכים את החודשים י"א פעמים בשנה.²

ואמרם 'אב הרחמים'.

בשבת שלפני ראש-השנה – יש להתחיל בשבת עצמה בצדקה באופן המותר בשבת, על-ידי צדקה דמאכל ומשקה [לחיים] או על-ידי

צדקה רוחנית, כמו נתינת עצה טובה ועל-אחת-כמה-יוכמה לימוד תורה, ועוד וגם זה עיקר – קבלת החלטה טובה [כולל הסכום!]³ שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים... [נתינת ממון בפועל, להפריש לעצמו ולתיתה לעני או לגבאי בכוקר].⁴

לאחרי התפילה – התוועדות בבית-הכנסת, מכיוון שנהגו חסידים להתוועד בכל שבת סליחות,⁵ ואף במוצאי-שבת-קודש – כהכנה לאמירת הסליחות.

במנחה – פרקי-אבות, פרקים ה"ו.

מוצאי-שבת-קודש:

ואמרם 'ויהי נועם', ואתה קדוש.⁶

התחלת ימי הסליחות.¹⁰

סליחות¹¹ הראשונות, מתחילים אחר ובסמוך

* מנהגנו בקריאת שמו"ת, לומר את שתי ההפטרות (ישוש אשישי ו'ישובה ישראל'). למנהג רבתינו, ואמרם ביום שישי לאחר קריאת כל הפרשה שמו"ת את ההפטרות 'ישובה ישראל', ובשבת-קודש לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת הישביעי (פעם נוספת), את ההפטרות הנקראת בפועל 'ישוש אשישי'.

1) ספר-המנהגים עמ' 30.
2) לבוש ריש תבא. מטה-אפרים ס"י תקפ"א סעיף מו.
3) ספר-המנהגים (מנהגי ר"ה).
4) 'התוועדות' תשי"ג ח"ד עמ' 299.
5) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376.
6) ה'ישוש תשמ"ט ח"א עמ' 222 בהערות.
7) 'התוועדות' תשי"א ח"ב עמ' 327, תשמ"ב ח"ד עמ' 2253, תשמ"ג ח"ד עמ' 2045 ועוד.
8) ראה בגיליון הקודם, שהמנהג המקורי שהזכיר הרבי בשנת תשמ"א היה לומר את המנחה שלפני הפרק והברייתא שלאחריו רק פעם אחת.
9) שו"ע אדמו"ר ס"י רצה ס"ג [שרק] אם חל יו"ט בערב שבת¹² מנעים מלומר זאת, אבל לא כחל בשבת. וכך נהגו בליובאוויטש בקביעות זו, כפי שמסר הר"ה הר"ח ר' זלמן שמעון דברוקין ע"ה, 'שבח המועדים' עמ' 7. הדיון שבאוצר מנהגי חב"ד: אלול-תשרי עמ' קע וניסר-סיוון עמ' 107.

הגילויים ד"אור חוזר" הם למעלה מהגילויים ד"אור ישר", וכידוע²² מעלת בעל-תשובה על צדיקים. וכן מצינו גם בלוחות, שלוחות השניות, שניתנו לאחר חטא העגל, למחרת יום-הכיפורים, הם למעלה מלוחות

כדי לפעול עניין האחדות גם מצד הגוף – הרי זה

על-פי מה שנאמר בגמרא "גדולה לגימיה שמקרבת",

והיינו, שכולם יחד ואמרו "לחיים"

הראשונות, שניתנו בחודש סיוון, והלשון בזה הוא²³ "כפליים לתושיה"²⁴ – ב' פעמים ככה, ולכן גם טהרת הכלי שלפני ראש-השנה היא כפולה.

וכן הוא גם בעניין הגלות והגאולה, שהסיבה להם היא חטא ותשובה: שורש הגלות הוא חטא העגל, ובעניין הגלות איתא "לקתה בכפליים", ועל-דרך זה בעניין החטא שהוא סיבת הגלות איתא "חטאה בכפליים", ועל-ידי זה באים להגאולה, שהיא "נחמה בכפליים", כמו שכתוב²⁵ "נחמו נחמו"²⁶.

וטעם הדבר: חג השבועות – עניינו מלמעלה למטה, עניין הגירות, ש"גר שנתגייר כקטן שגולד דמי", ובעניין זה הכל שווים, ואין חילוקי מדריגות.

מה-שאיין-כן ראש-השנה, שעניינו תשובה – הרי תשובה היא עבודה, ומכיוון שזוהי עבודה – הרי בהכרח שישנם אופני עבודה שונים, וממילא בהכרח שישנם חילוקי מדריגות – ישנם "ראשיכם שבטיכם" וישנם "חוטב עציץ ושואב מימך".²⁷ אלא, שאף שישנם חילוקי מדריגות, אף-על-פי-כן הרי זה באופן ד"כולכם", "לאחדים כאחד", שכל בני ישראל הם "קומה אחת שלימה", כיוון "שיש יתרון ומעלה בכל אחד ואחד שגבוה מחבירו וחבירו צריך לו"²⁷. והיינו, שהראש מרגיש את מעלת הרגל – שדווקא שעל-ידי הרגל יכול הוא להגיע למחוז חפצו, ולכן זקוק הוא להרגל; והרגל מרגיש את מעלת הראש – ביודעו שדווקא על-ידי הראש יכול הוא לדעת לאן ללכת, ולכן מוכרח הוא להיות בטל ולהישמע להמוחזין שבראש.

ד. וכמו כן בהכנה הב', ההכנה דאחדות – ההכנה שלפני ראש-השנה היא למעלה מההכנה שלפני חג השבועות:

בפרשת במדבר (שקורין קודם שבועות) מודגש אמנם עניין האחדות, בכך שבעניין המניין כולם בשווה, אבל, המדובר הוא רק מצד התולדה, שמבלי הבט על כך שאחד הוא משבט פלוני ואחד משבט אחר, נמנים כולם בשווה.

מה-שאיין-כן בפרשת ניצבים – מדובר מצד

22) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט עמ' 183 הערה 1.
23) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט עמ' 183 הערה 1.
24) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט עמ' 183 הערה 1.
25) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט עמ' 183 הערה 1.
26) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט עמ' 183 הערה 1.
27) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. וראה סה"מ תש"ט עמ' 183 הערה 1.

וכאשר הראש מרגיש את מעלת הרגל, והרגל את מעלת הראש – אזי נעשים "קומה אחת שלימה", ועד שמגיעים למדרגה נעלית יותר – "מבלי ימצא האדם ראש וסוף"²⁸, שעניין זה נעשה בראש-השנה. וכמו שכתוב²⁹ "ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם", שדווקא "בהתאסף ראשי עם", כולם יחד, שהוא עניין ההתכללות "מבלי ימצא האדם ראש וסוף" – נעשה "תמליכוני עליכם"³⁰. וההכנה לזה היא, כאמור, ההתכללות ד"אתם ניצבים גו'" – שכל בני ישראל יחד הם "קומה אחת שלימה".

ועד שעיקר ההכנה לראש-השנה נעשית על-ידי עניין השלום והאחדות, ואילו בנוגע להכנה דטהרת הכלי – הרי כשם שבצד הטוב מצינו בגמרא³¹ שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, כן הוא גם בצד הלא טוב, שעל-ידי שעוסק וקורא ב"תוכחה" בתור לימוד התורה שזוהי חכמתו ורצונו יתברך, אזי "יוצא ידי חובתו" ("אזי ער יוצא דערמיט אליין"), ודי בזה להכנה לכתיבה וחתימה טובה דראש-השנה, לשנה טובה ומתוקה.

* * *

1. שבת זו היא השבת שלפני ראש-השנה, ונותרו שלושה ימים עד ראש-השנה, והרי שלושה ימים הם תקופה של הכנה, כפי שמצינו³² בנוגע לשבת, ש"קמי שבתא" מתחיל מיום רביעי בשבוע, ולכן אומרים ב"שיר של יום" דיום הרביעי "לכו נרננה"³³. והיינו, שישנו עדיין די זמן כדי להכין את עצמו לראש-השנה.

והנה, שלושה ימים אלו הם בחודש אלול, שהוא חודש הרחמים, וגדלה מעלתו אפילו על ראש-השנה.

2. וביאור העניין:
מבואר בליקוטי-תורה³⁴ בהמשל דמלך

ד. והנה, כיוון שעניין השלום הוא עניין נעלה ביותר, כלי המחזיק ברכתו של הקב"ה – יש על זה התנגדות גדולה, ולכן יש צורך בהשתדלות עצומה ביותר ("זייער א געוואלדיקע השתדלות") לעניין השלום.

והשתדלות זו צריכה להיות הן מצד הנשמה והן מצד הגוף:

העבודה בכלל – ניתנה לנשמה ולגוף יחד. הנשמה לכדה אינה שייכת לעבודה, וגם הגוף לבדו אינו שייך לעבודה; העבודה ניתנה לשניהם יחד, ששניהם יחד הם האדם. וכן הוא

28) לקר"ת שם, וראה לקר"ת ש"ח עמ' 218 ואיך.
29) ברכה לג,ה.
30) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
31) מנחות בסופה.
32) ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך.
33) פסחים קו, סע"א, וראה שו"ע אוה"ז אר"ח טרצ"ט ס"ח.
34) ראה לקר"ד ח"א לב, סע"ב ואיך (נעתק ב"היום יום" כג כסלו).
35) פ' ראה לב,ב.

על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה (לא,יז)

"אין אלוקי בקרבי" – כאשר אני מתבונן בעניין אלוקי ומתעורר מכך, אין ההתפעלות חודרת לפנימיותי. ולכן:

"מצאוני הרעות האלה" – אני נהנה ומתענג מתענוגים גשמיים. לו היתה ההתפעלות חודרת לתוך פנימיות ליבו של האדם, לא היה מתפעל כלל מתענוגי העולם וכל התענוגותו לא הייתה אלא באלוקות.

(אור-התורה – דברים, עמ' קסז)

מסביר כ"ק אדמו"ר האמצעי:

"אין אלוקי בקרבי" – חסר בי, בהתקשרותי לאלוקות; לכן "מצאוני הרעות האלה" – אני מוצא ורואה בזולתי כל מיני רע. ועל-דרך תורתו הידועה של הבעל-שם-טוב, שכאשר אדם רואה רע בזולתו הרי זו הוכחה שמעין אותו רע נמצא בו עצמו. וכאדם המסתכל בראי, שאם הוא רואה לכלוך אין זה אלא משום שפניו שלו אינן נקיות.

(ספר-השיחות תשי"ה, עמ' 91)

ואנוכי הסתר פני ביום ההוא (לא,יח)

ההסתר יהיה גדול כל-כך עד שלא ידעו ולא יכירו שהקב"ה מסתתר בתוכו.

(כתר-שם-טוב, עמ' ב)

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת (לא,יט)

האזינו השמים עד וכיפר אדמתו עמו (רש"י)

חז"ל למדו מפסוק זה את המצווה של כתיבת ספר-תורה (סנהדרין כא). בהמשך הפסוק נאמר "למען תהיה לי השירה הזאת לעד בכני ישראל", היינו שפרשת האזינו היא עדות על תורה ומצוות, דהיינו שהשירה פועלת קיום וחיות בכל התורה. לכן נלמדה מצוות כתיבת ספר-תורה (כל התורה כולה) מפסוק שמדבר (לפי פשוטו של מקרא) בשירת האזינו.

(ליקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 237)

הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושוטריכם (לא,כ)

ולא תקעו אותו היום בחצוצרות להקהיל את הקהל... לקיים מה שנאמר, ואין שלטון ביום המוות (רש"י)

יש לדקדק בזה: מדוע היתה ירידה אצל משה ביום מותו? והרי ידוע שהצדיק מתעלה תמיד בעבודתו, מחיל אל חיל, וביום מותו עליו לכאורה להגיע לתכלית העילוי שלו?!
ביאור העניין: "שליטה" מצביעה על שייכות מסוימת בין השולט לבין הנשלט. משה רבנו התעלה ביום מותו מעל העם לגמרי, כך שלא היה בכחינת "שליטה" – "אין שלטון ביום המוות". אף-על-פי-כן, גם ביום הזה לא פסק הקשר בין משה לישראל, שלכן אמר משה "הקהילו אליי". לפי שבני ישראל הם בעצם דבר אחד עם עצמיותו של משה, ובלשון רש"י (חוקת כא,א): "משה הוא ישראל וישראל הם משה".

(ליקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 220)

פרשת ניצבים-וילך

מחוטב עציץ עד שואב מימך (כט,ט-י)

פירש כ"ק אדמו"ר הזקן:

"מחוטב עציץ" – יש "לחטוב" ולעקור את ה"רבות מחשבות בלב איש" (עציץ לשון עצה).
 "שואב מימך" – יש לשאוב את המים המצמיחים כל מיני תענוג.

(היוסדיום יט באלול)

מחוטב עציץ (כט,י)

מלמד שבאו כנענים להתגייד בימי משה כדרך שבאו גבעונים בימי יהושע... ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים (רש"י)

מדברי רש"י נמצאנו למדים, כי דווקא בסוג הנמוך ביותר בישראל ("חוטב עציץ... שואב מימך") יש עילוי שאין בסוגים הנעלים יותר ("ראשיכם"). שהרי יהושע נתן את הגבעונים חוטבי עצים ושואבי מים "לעדה ולמזבח ה'" (יהושע ט), כלומר שזכו להיות משמשים בקודש, לשרת את מזבח ה'.

(ליקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 400)

לעברך בברית ה' אלוך ובאלתו (כט,יא)

כך היו כורתי בריתות עושי, מחיצה מכאן ומחיצה מכאן, ועוברים בינתיים (רש"י)

המטרה של כריתת ברית בין שני ירדים היא להבטיח שלא תיפסק ידידותם לעולם, גם אם ביום מן הימים יגיעו למצב שהשכל ימשוך לביטול הידידות. לכן עוברים שני הצדדים בין שני חלקים של גוף אחד (כפי שהיה בברית בין-הבתרים), כדי לסמל ששניהם נהפכים למציאות אחת; וכשם שאדם אוהב את עצמו אהבה על-שכלית שאינה מתבטלת לעולם, כך תשרור ביניהם ידידות על-שכלית ונצחית.

אף בעניינינו כך: כריתת הברית בין הקב"ה וישראל מעידה על התקשרות והתחברות עצמית ועל-שכלית, שאינה בטלה לעולם.

(ליקוטי תורה – דברים, עמ' מד)

* * *

ויש להוסיף על הנ"ל:

כאשר כל ישראל מתאחדים באחדות אמיתית – "כולכם" – על-אף כל ההבדלים בין ה"ראשיכם" ל"שואב מימך", התאחדות על-שכלית זו היא גופא הגורמת לאותה אחדות עצמית ועל-שכלית בין הקב"ה וישראל.

(ליקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 389)

בשדה, שכאשר המלך נמצא בהיכל מלכותו, אזי "אין נכנסים כי-אם ברשות, ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה". ומי שיש לו בקשה שברצונו למסור למלך – עליו למוסרה לה"ממונים", שבודקים את הבקשות ומחליטים בסבר פנים יפות", ויתירה מזו, "מראה פנים שוחקות לכולם".
 בחודש אלול – אין שום "ממונים", וניתן למסור את כל הבקשות, אפילו הבקשות הנמוכות ביותר, אל המלך עצמו, לפנימיותו

כל בני ישראל הם "קומה אחת שלימה",

כיוון "שיש יתרון ומעלה בכל אחד ואחד

שגובה מחבירו וחבירו צריך לו"

אם זוהי בקשה המתאימה למלך, ואם אינה מתאימה – שולחים אותה לשר, או גם להעבד, הממונה על זה.
 וכן הוא גם למעלה – שלא הכל יכולים לגשת תמיד להקב"ה, ולא את כל הבקשות אפשר למסור אליו. בקשות נעלות ביותר – אפשר למסור להמלך, אבל בקשות נמוכות – הרי זה בזיון המלך שימסרו לו בקשות אלה.
 – ר' שמואל מונקעס³⁶ נסע פעם לאדמו"ר הזקן לראש-השנה, ובזמן אמירת סליחות היה בפונדק ("קרעטשמע") באמצע הדרך. כשהגיע זמן אמירת הסליחות, קם בעל הפונדק לאמירת סליחות, וקרא לר' שמואל להצטרף אליו, נענה ר' שמואל: "סליחות? מה הן סליחות?", וה"ישובניק" הסביר לו, שמבקשים מהקב"ה שתהיה שנה טובה, שתהיה פרנסה וכו', ענה לו ר' שמואל: "פע! יהודים זקנים קמים באמצע הלילה לבקש מהקב"ה שיתן להם אוכל!" – מה-שאיין-כן בחודש אלול – אזי "המלך בשדה", ובהיותו בשדה – אין שום הגבלות, וכמבואר בליקוטי תורה ש"רש"י (ומוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁷: ויכולין) כל מי שרוצה לצאת ולהקביל פניו, והוא מקבל את כולם

ועצמותו – שזהו הלשון "להקביל פניו", היינו, פנימיות ועצמות המלך.
 וזהו עניין התשובה דחודש אלול, שהיא "באור פני מלך חיים"³⁸, ש"פני" קאי על פנימיות ועצמות אין-סוף ברוך-הוא.

ד. והנה, תוכן המעלה הנ"ל שנתבארה בליקוטי-תורה, הוא, שכולם יכולים לבקש את בקשותיהם, ושלאפשר לבקש על כל דבר. ונוסף לזה, יש גם מעלה גם באופן הבקשה, דהיינו בהבקשה עצמה:

גם במצב ש"המלך בשדה", שאז יכול כל אחד ואחד לבקש ממנו, ולבקש כל מה שברצונו – הרי סוף-סוף צריך הוא עדיין לבקש, ומכיוון שבקשה היא אחד מב' אופנים: בכתב או בדיבור – הרי בהכרח שהמבקש יידע את שפת המדינה, לכתוב או על-כל-פנים לדבר בה.

מה-שאיין-כן בחודש אלול – אין גם הגבלה זו, אלא הבקשה דחודש אלול היא על-ידי תקיעות, שהם קוץ פשוט, שאין בו שפה כלל. וכידוע המשל בזה³⁹ מבין מלך שהיה זמן רב בשביה, עד ששכח גם את לשון המלך, והתחיל

36) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה

עמ' תלו ואילך.

37) סד"ה לך אמר לבי היש"ת (סה"מ היש"ת עמ'

167 ה'תש"י עמ' 285).

38) משלי טז, טו.

39) המשך וככה תרל"ז פ"ע – בשם הבעש"ט.

לצעוק בקול פשוט, וצעקה זו מגעת עד המלך ("עם דערנעמט דעם מלך") – שזהו משל על צעקה פשוטה של יהודי, שצעקה זו מגעת ("דערנעמט") כביכול למעלה. ואף שעניין זה נאמר על התקיעות דראש-השנה, ואילו התקיעות דחודש אלול, הרי עניינם בפשטות הוא "כדי" להזהיר ישראל שיעשו תשובה⁴¹ – הרי האמת היא, שהתקיעות דחודש אלול הן אותן העניין כמו

התקיעות דראש-השנה. וראיה לזה – שהרי הטעם ש"אין תוקעין בערב ראש-השנה"⁴² הוא "כדי" לערבב השטן שיסבור שכבר עבר ראש-השנה⁴³, ומזה מוכח שהתקיעות דחודש אלול והתקיעות דראש-השנה הם אותו עניין.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ניצבים, כ"ז באלול, ה'תשי"ד.
תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ד, חלק שלישי (יד) עמ' 215-227 – בלתי מוגה)

וראה כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקצ"ד ואילך, וש"נ.
40) טור או"ח רסתקפ"א. השלמה לשר"ע אדמוה"ז שם.
41) בעניין זה נאמר, שהתקיעות דאלול – ביחס להתקיעות דראש-השנה – עניינם "להתלמד".
42) רמ"א שם ס"ג, השלמה שם בסוף הסימן.
43) מג"א שם סק"ד. השלמה שם.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הבייתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

הצטרפות לאמירת 'סליחות' דרך הרדיו, הטלפון וכיו"ב

מאת הרב יוסף-שמחה גינבורג

שאלה:

האם אישה השומעת בביתה את אמירת הסליחות ברדיו או בטלפון, בשידור חי, רשאית לומר י"ג מידות עם הציבור? אלו עניינים מיוחדים נוספים קיימים במצב זה?

תשובה:

בהאזנה באמצעות מכשירים אלקטרוניים אין שומעים קול אדם, אלא חיקוי שלו (הקול נהפך לפעילות אלקטרו-מגנטית, והן חוזרות ונהפכות לקול). לכן אין זו אמירת סליחות או תפילה בציבור, ולכן אין אפשרות לומר י"ג מידות, כשם שאי-אפשר לענות 'קדושה' או 'ברכו'. אך יש לזה המעלה של "תפילה בשעה שהציבור מתפלל".
בשידור חי ניתן גם לענות אמן, כיוון שזוהי עניינה באותו רגע, כמסופר בגמרא על בית-הכנסת באלכסנדריה של מצרים, שמרוב גודלו לא שמעו את התפילה בקצוות, אלא החזן הניף בסודרין, ואז ידעו שצריך לענות אמן².

מקורות:

- 1) עיין שרי"ע אדמו"ר הוקן סי' צ, סעיפים י,יא.
- 2) שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סי' עד, וש"נ.

ולהגיר בזה:

א) אם יש מניין כשר, יכול לענות עמהם קדושה כל השומע קולם, אפילו אם כמה בתים מפסיקים ביניהם (שרי"ע אדמוה"ז נה,כב) ויש לדון אם חייב לענות במצב זה (ראה אישי-ישראל פכ"ד הע' סב). וכן יש לדון מה אם אינו שומע, רק יודע מה נאמר ומה עונים כעת כמו בשומע על-ידי רמקול וכו' (שם מביא משו"ת מנחת-שלמה ח"א סי' ט ס"א שלדעתו אם אינו נמצא שם עם המניין כמו באלכסנדריה, וגם אינו שומע קול אדם אלא רק ע"י אמצעים אלו, לא יענה אמן. אבל בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ב סי' עב דן בזה רק מפני הפסק מקום לא נקי ביניים (ראה בשו"ת אדמוה"ז שם) וגם בזה, בטלפון מסיק לקולא כיוון שאינו עובר בפועל דרך המקום הלא-נקי. גם במענות הרבי שבישערי הלכה ומנהג או"ח ח"א עמ' קסו מוכח שהפסק המקום אינו מפריע בזה כלל, וכן בשיחותיו שבסי' 'מה רבו מעשיך ה', מהדורת תשי"ס עמ' 176, ובכ"מ).
ב) כל הדין הוא רק על ברכה שאינו מחוייב בה. בברכה שמחוייב בה [ויש אומרים שגם בדבר שנעשה להוציא רבים ידי חובה כחזרת הש"ץ, מה שאין כן קדיש וקדושה וברכו] מפורש, שלא לענות אמן אם לא שמע אותה בעצמו (שרי"ע אדמוה"ז סי' קכד ס"יא. אף שצ"ע, שבסוף תשובת הרבי הני"ל משמע שמפרש ברמב"ם שגם אז יענה אמן).
ג) גם נה"ט ס"י מדובר על צירוף למניין כשמראה להם את עצמו דרך חלון. אם אינו שומע אינו מצטרף, כמפורש להלן סי' נו סו"ד. ואף שבסי' נה ס"ז פסק אדה"ז שדי בנכחות תשעה וא"צ לענות, ולכן פוסק להלן (נה,יא) שגם מי שאינו שומע מצטרף למניין, וכבר הקשה סתירה זו בסי' תהילה-לדוד (סי' נה סוף ס"ק ו), הרי למעשה, הרבי מעדיף את הפסיקה במקומה (בדיני קדיש), שאין מצרפין את מי שאינו שומע (ישערי הלכה ומנהג ח"ה עמ' מ, נתבאר מעט בהתקשרות' גיליון תעה עמ' 18).

"בזכות ליובאוויטש"

כל השנים היה הרבי מעורב מאוד בכל הנעשה במשפחות האחים ציפל. פעמים רבות זכו להיכנס ל'יחידות', ולקבל הדרכות בענייניהם הפרטיים. הרבי העניק להם משפע ברכותיו הקדושות להצלחה במסחרם. עד כדי כך שפעם אחת אף התבטא הרבי באוזני פלוני ב'יחידות': "האם הציפלים יודעים שהצלחתם היא בזכות ליובאוויטש?".

שמן זית ושותפות בעסק

בשנת תשכ"ט קנתה משפחת ציפל באיטליה שטח אדיר ממדים ליד הים, לצורך בנייה ומכירה. הרבי היה מעורב מאוד בכל תהליך הקנייה ואף אצל להם מברכותיו להצלחת העסק. ב'יחידות' של אחד מבני המשפחה גילה הרבי בקיאות טופוגרפית בכל הנוגע לשטח המדובר. מאוחר יותר נשתלו בשטח זה עצי זית שמפירותיהם הופק שמן זית אשר נשלח אל הרבי כל שנה לקראת חנוכה, לקיים את דרשת רז"ל על המילים "משמני הארץ – זו איטליה של יוון".

בשנת תשל"ב החליטו האחים ציפל להעניק 7% ממניות עסקיהם לרבי (כלומר, לפעילות חב"ד). הם ביקשו שהרבי יהפוך להיות שותף רשמי בחברה שלהם והרבי – באורח נדיד ביותר – נתן את הסכמתו לכך. הרבי הודה להם על המעשה במכתב במיוחד שבו הוסיף להשפיע להם ברכות להצלחה.

הברכה התמלאה

ברכתו של הרבי לאחים ציפל – "וגדול זכותם להמשיך להם ברכת ה' יתברך לראות נחת יהודי חסידותי מכל יוצאי חלציהם לאורך ימים ושנים טובות" – התקיימה. בנייהם וחתנם של ר' אברהם ור' חיים עוסקים בלב ונפש בענייני בית-הכנסת והקהילה במילנו. זכה ר' חיים ז"ל שיש לו בנים ונכדים הנמנים עם צבא השלוחים של הרבי בכמה מדינות.

את ידיו ופעולותיו והתמסרו לענייני הרבי. ר' חיים ציפל העביר את דירתו לזוג השלוחים הצעיר, והרבי הואיל אפילו לדבר בפרטים על דירה זו בהתוועדות פורים תשי"ט.

בשנת תשי"ט נערכה אסיפה של רבני אירופה בעיר שטרסבורג, שהיתה חשובה בעיני הרבי. ארבעת האחים ציפל ליוו את הרב גרשון-מענדל שיחי' גרליק לנסיעתו לשם, כאשר הם נושאים בהוצאות הטיסה וכל הכרוך בה.

הם זכו לברכות הרבי וראו הצלחה רבה בעסקיהם. לבד מהוצאות בית-הכנסת 'אהל יעקב' לקחו על כתפיהם פעולות רבות של חב"ד. היו אלו האחים ציפל שרכשו את המבנים הראשונים של ה'מרכז לענייני חינוך' באיטליה, מקום משכנו של בית-הספר החב"די.

שטח למחנה-קיץ

בשנת תשי"ט דיבר הרבי ב'יחידות' עם ר' שלמה-יוסף על חשיבותם של מחנות קיץ לילדים ושחשוב לקנות מקום לשם כך בעיר נופש באיטליה. מספר המזכיר הרב בנימין שיחי' קליין, ששמע ממנו שאמר לרבי אז ב'יחידות' כי מצבו הכלכלי באותה עת אינו מאפשר לו לרכוש את השטח למחנה-קיץ. תשובת הרבי הייתה:

דפיצט (=גירעון) במסחר אפשר עם הזמן לכסות, אך ילד יהודי אחד שלא ילך השנה למחנה-קיץ (אף אם יילך לשנה הבאה) זהו הפסד שאי-אפשר לתקן.

ואכן, כחסיד ציית גם הפעם לרבי ומיד בשובו למילנו קנה שטח לקייטנה בעיר פורטו-סירוז, ואז החלו קייטנות 'גן ישראל' באיטליה.

בית-הספר ומחנות-הקיץ באיטליה זכו במרוצת השנים להתייחסויות רבות מאוד מצד הרבי. הרבי אף הקדיש דברים למחנה-הקיץ בהתוועדות י"ג בתמוז תשי"ט.

בשירות הרבי

"גירעון במסחר אפשר עם הזמן לכסות, אך ילד אחד שלא הלך למחנה-קיץ (יהודי) זהו הפסד שאי-אפשר לתקן!" □ סיפורה המופלא של משפחת ציפל, שהתמסרה לרבי ומילאה שליחויות עלומות ברוסיה הסובייטית ובעוד מקומות בעולם □ עוד על השליח הרב דוד וייטמן ומשפחתו, המשך לגיליון שעבר

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

"נכון הדבר"

בחודש כסלו תשמ"א, השיב לו הרבי:

נתקבל ותשואות-חן ודבר בעתו – בחדש כסלו – הוא חודש הגאולה, ובימים שבין י"ט כסלו – וחנוכה. אזכיר על הציון.

על ארגון "תפילה קצרה" בבתי-ספר של נכרים בס' פאלו, לאור קריאתו של הרבי בדבר חיזוק האמונה בה' גם בקרב הגויים, ענה הרבי (שבט תשמ"ג) לרב וייטמן:

הם קטולים קנאים ויש חשש שיכריחו ח"ו אותו האיש וד"ל.

על פתיחת יותר שיעורי לימוד יומיים לסטודנטים ומקורבים:

נכון הדבר, הימים ושעות באופן זניסיון ולקבוע סופית לאחר חג הפסח.

בתשובה לשאלה אם להעניק לפרוייקט את השם 'כולל לסטודנטים', העביר קו על תיבת לסטודנטים וכתב (שבט תשמ"מ):

תפארת בחורים.

על ארגון פגישה בת שלושה ימים בס' פאלו, לצעירים מכל ברזיל, עם תכנית מלאה, השיב:

נכון הדבר.

לחג הפסח תשמ"ז שלח הרב דוד וייטמן לאסונסון בירת פרגוואי – לבקשת הקהילה המקומית – שני בחורים, שרכו שם את הסדרים. הרב וייטמן קיבל מצות מיד הרבי בעבור סדרים אלה. לאחר מכן שלחו בני הקהילה מכתב תודה והוסיפו כי הם מעוניינים בשליח קבוע מטעם חב"ד. בקשתם הועברה על-ידי הרב וייטמן לרבי, שהואיל לשלוח אליו לקראת ל"ג בעומר (אותה שנה) מכתב ובו תוספת בכתב-יד-קורדשו:

בנוגע לפאראגווי על-פי כתבו יתעניין בנוגע לשליח לשם.

הרב וייטמן פתח בשיחות עם הקהילה ואף ביקר אצלם. כשדיווח על כך לרבי, נענה:

אזכיר על הציון לבשורות טובות בכל הנ"ל.

כשהמאש-ומתן נעשה רציני, הורה לו הרבי:

בענייני ציבור הנ"ל בהתייעצות דעסקני חב"ד שיחיו, אזכיר על הציון להצלחה רבה בהנ"ל והזמן גרמא המלך בשדה.

ואכן, העניין נמסר ל'מרכז-לענייני-חינוך' (לידי הרב משה שיחי' קולטרסקי) שדאגו לכך, ובה יש כיום שליח קבוע במקום, הרב יהושע אסונסיון שי' (לאחר שבמשך כשמונים שנה לא היה שם רבי!).

על השאלה אם להמשיך לבקר ולתת שיעורים באוניברסיטאות, כאשר צעירים רבים מגיעים כבר לבית חב"ד, ענה הרבי:

כדאי להמשיך בזה (על-כּלפּנים חלקית).

שליחות מעבר למסך

הרב וייטמן הוא חתנו של ר' חיים ציפל, בן למשפחה יהודית שתמכה ותומכת עד היום במפעלי חב"ד באירופה (בעיקר) ומסייעת רבות לשלוחי הרבי. הרבי אף היה מעורב בכל ענייני המשפחה.

הנה סיפורה של המשפחה וסיפור הקשר בינה לבין הרבי:

האחים ר' שלמה-יוסף, ר' חיים, ר' אברהם ז"ל ויבלח"ט ר' גרשון שיחי ציפל נולדו לאביהם ר' יעקב-מאיר ולאמם מרת מלכה (לבית לוויין) ציפל. אב המשפחה ר' יעקב-מאיר נולד בסג'יערש שליד לודז' שבפולין בשנת תרל"ד. הוא שימש שו"ב בעיר טורינו שבאיטליה ובעוד כמה ערים באירופה.

ילדיהם נולדו באיטליה וכבר מגיל צעיר התמסרו לענייני הכלל. לאחר השואה התמסרו לשיקום ההריסות. בין השאר הקימו מחדש את הקהילה האשכנזית החרדית מחדש, פתחו את בית-הכנסת 'אהל יעקב' על-שם אביהם, הפועל ומצליח עד עצם היום הזה.

באחד ממכתביו כותב להם הרבי:

משפחתכם נושאת את דגל התורה והמצות בקהלתכם באהבה וחיות, ויהי"ר שתמשיכו לשאת בזכות זה למשך שנים רבות... וכן בעסקנותם הצבורית להפצת היהדות האמתית.

מקווה במילנו

הקשר של משפחת ציפל עם הרבי מתחיל כבר בראשית נשיאותו. הראשון לבקר אצל הרבי היה האב הבכור, העסקן ר' שלמה-יוסף, המכונה קארלו ציפל.

מתוכן המכתבים משנת תשי"ב (ראה איגרות-קודש, כרך ו, עמ' שיח-שכ) משמע

שכבר אז ניהל הרבי קשר עם ר' יוסף-שלמה בקשר לענייני חינוך ולבניית מקווה טהרה במילנו (כמדומה שזהו המקווה הראשון שנבנה בשיטת 'בור על-גבי בור', לאחר המקווה ברוסטוב) ועוד. החל מאותה התקופה נוצר קשר איתן בין כל האחים לבין הרבי, קשר שנמשך והתחזק לאורך השנים.

ד"ש מהחסידיים ברוסיה

בשנים תשט"ו-תשט"ז הקימו האחים ציפל במילנו בית-חרושת למעילי פרווה לנשים, וראו ברכה בעמלם. את הפרוות מכרו על-פי רוב בירידים בלנינגרד (פטרבורג). הודות לעסקיהם הענפים ניתנה להם תנועה חופשית בברית-המועצות. לאחר שדיווחו על כך לרבי, נתן להם הרבי כמה וכמה הוראות. ראשית, שיפעלו שהיריד לא יתקיים בשבת. הרבי הוסיף וציין כי עסקיהם חזקים דיים כדי להעלות דרישה זו. הם עשו כן ואמנם דרישתם התקבלה (ברוסיה של הימים ההם!).

לאחר זמן ביקש הרבי להפכם לשליחי המיוחדים לרוסיה. על-אף החשש הטבעי, נענו האחים לבקשת הרבי ונהפכו לשליחי הולכה והבאה. חלוקת העבודה הייתה כך: ר' שלמה-יוסף (קרלו) שהיה פיקח ומלומד ובעל ראייה רחבה, היה נוסע כמה פעמים בשנה לניו-יורק, נכנס ל'יחידות' מיוחדת לזמן ארוך אצל הרבי, ושם כבר ציפו לו מזוודות עם תשמישי קדושה – טליתות, תפילין, סידורים, ספרי תניא ועוד. הוא היה מכניס עמו ללנינגרד ומשאירם בכתובת שנמסרה לו מזוודות הרבי. בחזרתו מרוסיה היה מוציא עמו כתיב יד של מאמרי רבותינו נשיאנו שטרם נדפסו, ביכלאך של חסידות וכיוצא באלה. אנשי הקשר בלנינגרד היו על-פי רוב, הרב החסידי דאנ"ש שם, הרב לובאנאו ע"ה, ה'ליעפלר רב' ועוד. כל זה התאפשר להם משום שנהנו ממעמד דיפלומטי כמעט ואיש לא בדק את מטעניהם. הם גם זכו לא-פעם ל'יחידות' עם שובם מרוסיה,

ובמהלכה מסרו לרבי דרישות-שלום מהחסידיים.

רב הנסתר

כך נמשך הדבר שנים רבות, כאשר האחים ציפל זוכים להוציא מרוסיה הקומוניסטית כתבי-יד מתורה-אור, מאור התורה של הצמח-צדק ועוד. בין השאר היה להם חלק בהוצאת כתבי אביו של הרבי, המקובל הגה"ק רבי לוי-יצחק שניאורסון ז"ל. אומרים כי פעם התבטא הרבי: "איש עסקים הביא לי כתבי-יד מאבי. הוא כנראה אינו מניח תפילין דרבנרותם, אך אינו יודע גודל הנחת-רוח שגרם לי".

ואכן, בספריית הרבי מצויים כתבי-יד והעתקות של מאמרי דא"ח לרוב, על-שםם של האחים ציפל (כירוע, אלה נקראו ותויקו על-שם ממצאייהם לספרייה).

כל תלמיד ב"770 בשנים ההן (עד תשל"ח) זוכר את קארלו ציפל, הנדיב בעל הקומה הגבוהה והשפם הארוך, שהיה מגיע ל'יחידות' ושוהה זמן רב במחיצת הרבי. מובן שכל השליחיות הללו היו בכחינת רב הנסתר על הגלוי. איש לא דיבר עליהן.

עזרה לחסידיים במוסקווה

סיפר הרה"ח ר' שמעון שיחי לזרוב, שליח הרבי בטקסס, שבאותן השנים דיבר הרבי עם דודו, הרה"ח ר' שמואל-בצלאל אלטהויז ז"ל, כי יש להשתדל לגאול את כתבי סבו, הרב לזרוב ע"ה, ואת חידושי על הש"ס. בעקבות זאת פנה הלה לר' שלמה-יוסף ציפל וביקשו כי בנסיעתו הבאה ללנינגרד ייגש לסכתו לבדוק האם יש בידיה מחידושי התורה של בעלה. ציפל אכן השתדל בעניין, אך מרוב פחדה של הסכתא לשתף עמו פעולה, הדבר לא הסתייע. כמה מהספרים הנ"ל הגיעו שנים רבות מאוחר יותר עם קריסת ברית-המועצות.

דרך-אנב, לאחרונה כאשר בנו מחדש את בית-הכנסת 'מרינה רוסצ'ה' במוסקווה, התגלו

באחד הכתלים ספרי תניא רבים שהובאו על-ידי האחים ציפל. גם השלוחים שנסעו בשנות המ"מים לברית-המועצות לשעבר פגשו בלנינגרד כמה וכמה יהודים שהכירו וזכרו את האחים ציפל. אחד מהם אף גילה כי בעזרתם הצליח לרכוש את דירת מגוריו.

הסוד מתגלה

כעבור שנים רבות, באחת מנסיעותיהם לרוסיה, החמיצו ר' שלמה-יוסף ור' אברהם את המטוס שיצא לרוסיה מעיר מסווימת באירופה (הלסינקי או קופנהגן), ומזוודותיהם הגיעו לפניהם. אנשי המשטרה והמכס הרוסים פתחו את המזוודות וגילו כי הן מלאות תשמישי קדושה. עם נחיתתם על אדמת רוסיה הושימו שני האחים במעצר (בבית-המלוך). לאחר חקירות ודרישות ממושכות הם הורשו לעזוב את גבולות רוסיה, תוך התחייבות כתובה וחתומה שלהם לשוב לשם ולעמוד למשפט. הדרישה באה בשבת-קודש, אך הם סירבו בתוקף לחתום בו ביום. רק לאחר צאת השבת ניאותרו לחתום.

פרט מעניין לציין: בזמן שבו נחקרו שהתה הרבנית בתיה גרליק תחי' ממילנו ב'יחידות' אצל הרבי שהתבטא על האח ר' אברהם כי "הוא אברך מאוד הגון" (א גלאטער). כשדיווחו על קורותיהם לרבי, הורה להם הרבי שלא יחזרו עוד לרוסיה בשום אופן, ושימשיכו לנהל את עסקיהם במקומות אחרים. הם כמוכּן צייתו להוראה וכך נסתיימה לה מסכת של שליחויות-סתר שרק טפח קטן מהן נתגלה.

חייל של הרבי

על-אף שהקשר עם הרבי החל, כאמור, כבר בתשי"א-ב – ל'חייל' ממש נעשה ר' שלמה-יוסף עם בואו למילנו של השליח הרה"ח ר' גרשון-מענדל שיחי' ורעייתו תחי' גרליק, בשנת תשי"ט. מאז נתקשרו האחים ציפל בעבותות אהבה וידידות לשליח הרבי, חיזקו